

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến:

Ông cha ta từ xưa đã dạy: “Con người có tổ, có tông. Như cây có cội, như sông có nguồn”. Vậy nên đã là người Việt Nam, là con Lạc cháu Hồng thì dù ở địa vị nào, ở bất cứ nơi đâu, hoàn cảnh nào cũng đừng quên cội nguồn dân tộc, phải nhớ đến quê hương, gốc rễ tổ tiên và xa hơn nữa chính là lịch sử nước nhà. Bởi lẽ lịch sử là những gì thuộc về quá khứ, nếu không có quá khứ thì sẽ không có hiện tại và tương lai.

Trong chương trình giáo dục phổ thông cấp Tiểu học, môn học Lịch sử cũng như những môn học khác có vai trò tác động đến con người không chỉ trí tuệ mà còn cả về tư tưởng tình cảm. Thông qua kiến thức và những bài học lịch sử sẽ hình thành và phát triển cho học sinh những phẩm chất như: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, có trách nhiệm với gia đình, cộng đồng và đất nước. Các em không chỉ thấy được quá trình phát triển của đất nước, một dân tộc mà rộng hơn là cả một xã hội loài người. Bên cạnh đó, môn học này còn góp phần bồi dưỡng và phát triển cho học sinh thói quen ham học hỏi, tìm hiểu để biết về lịch sử dân tộc; tôn trọng, bảo vệ cảnh quan thiên nhiên và các di tích lịch sử văn hóa; góp phần giáo dục và hình thành nên tính cách của một con người trong thời đại mới.

Đổi mới trong giáo dục ở nước ta hiện nay chính là đổi mới phương pháp dạy học. Giống như các môn học khác, dạy học Lịch sử cũng phải theo xu hướng đó. Song trên thực tế, học sinh Tiểu học phần lớn các em chưa yêu thích môn Lịch sử. Và hiện nay, việc dạy – học môn Lịch sử chưa hoàn thành tốt vai trò của mình. Ở nhiều nơi, giáo viên vẫn chủ yếu dạy học bằng phương pháp dạy học truyền thống, giáo viên lo truyền đạt hết những nội dung trong sách giáo khoa, còn học sinh cố gắng chép được những nội dung mà thầy cô đọc cho chép. Do đó giáo viên chưa phát huy được tính tích cực, chưa gây hứng thú cho học sinh trong giờ học. Học lịch sử không khó nếu học trò có đam mê. Vai trò của người thầy là biết truyền ngọn lửa đam mê, khơi gợi cảm hứng và tạo động lực cho học trò để “thổi hồn” vào những con số, sự kiện. Từ những đam mê của học trò, người thầy sẽ dạy cho các em phương pháp, kỹ năng nhớ lịch sử để học tốt môn Lịch sử.

Xuất phát từ tầm quan trọng của môn học, về đổi mới giáo dục và thực tế giảng dạy của bản thân, tôi quyết định chọn đề tài: ***“Một số giải pháp giúp học sinh học tốt môn Lịch sử lớp 5”***

2. Mục tiêu của đề tài:

- Truyền cảm hứng cho học sinh khám phá lịch sử đất nước, khu vực và thế giới; giúp học sinh tìm tòi khám phá lịch sử để kết nối và hình thành tính cách của một con người trong thời đại mới.
- Đưa ra một số giải pháp phát huy tính tích cực của học sinh khi học môn Lịch sử lớp 5.

3. Thời gian, đối tượng và phạm vi nghiên cứu:

- Thời gian: Trong năm học 2023-2024.
- Đối tượng: Học sinh lớp 5D trường Tiểu học Thái Hòa.

- Phạm vi nghiên cứu: Chương trình môn Lịch sử ở lớp 5.

II. NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN

1. Hiện trạng dạy – học môn Lịch sử ở các trường Tiểu học:

1.1. Cơ sở để chọn đề tài:

Bước sang thế kỉ XXI, việc dạy học theo hướng phát triển năng lực được nhiều nước thực hiện từ lâu. Đây dường như là một xu thế tất yếu mà Việt Nam không hề đứng ngoài cuộc. Ở chương trình Lịch sử lớp 5 hiện hành thì những sự kiện, nhân vật lịch sử tiêu biểu được sắp xếp theo trình tự về thời gian, đại diện cho các thời kì lịch sử. Đó là những kiến thức lịch sử, không chứa đựng huyền thoại, truyền thuyết hay phóng tác, hư cấu. Và môn Lịch sử không chỉ đơn thuần cung cấp cho học sinh những tri thức cần thiết mà thông qua các nhân vật và sự kiện lịch sử còn bồi dưỡng lòng tự hào dân tộc, lòng yêu thiên nhiên, yêu quê hương đất nước, từ đó hình thành phát triển các phẩm chất yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm của bản thân đối với quê hương, đất nước. Từ những hiểu biết về quá khứ, học sinh sẽ hiểu rõ về truyền thống dân tộc, tự hào với những truyền thống, với những thành tựu dựng nước và giữ nước của tổ tiên, xác định nhiệm vụ trong hiện tại để từ đó có thái độ đúng đắn với sự phát triển của tương lai.

Thế hệ học sinh ngày nay được sinh ra và lớn lên trong thời bình, dường như các em chưa quan tâm nhiều đến lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước của cha ông ta. Ở trường Tiểu học, các em chỉ dành nhiều thời gian cho môn Toán và môn Tiếng Việt. Các em chỉ tập trung học thuộc những nội dung cần ghi nhớ của bài học hoặc tập trung học những nội dung cần kiểm tra vào cuối mỗi học kì. Cách học như thế dẫn đến sự nhàm chán. Mà lịch sử là những sự việc đã diễn ra, là hiện thực trong quá khứ, các em không thể “phán đoán”, “suy luận”, “học vẹt” mà sự tiếp thu kiến thức phải có khoa học, đòi hỏi phải có sự tìm tòi, khám phá thì kiến thức mới tồn tại lâu bền trong các em.

Để giúp các em học sinh lớp 5 phát huy năng lực học tập tích cực trong giờ học Lịch sử thì người giáo viên cần phải thay đổi vai trò của người dạy là người định hướng cho hoạt động học lĩnh hội tri thức của học sinh. Việc thay đổi vai trò của người dạy đòi hỏi mỗi giáo viên phải sáng tạo trong dạy học, tổ chức giờ học sao cho phù hợp với điều kiện thực tế, đối tượng học sinh của mình nhằm hình thành ở học sinh năng lực chủ động, tích cực, tự tìm và lĩnh hội tri thức mới. Và tôi nhận thấy việc đề ra: ***“Một số giải pháp giúp học sinh học tốt môn Lịch sử lớp 5”*** là cần thiết góp phần hình thành những con người mới thích ứng với đời sống xã hội hiện nay.

1. 2. Khảo sát thực trạng:

a. Điều tra và cập nhật số liệu:

Bước vào năm học 2023 -2024, tôi nhận sự phân công làm công tác giảng dạy và chủ nhiệm lớp 5D. Qua các giờ học môn Lịch sử, tôi đã tiến hành khảo sát tình hình học tập của học sinh và đã nắm bắt được những hạn chế ở học sinh trong giờ học Lịch sử như sau:

- Hầu hết học sinh chưa yêu thích môn học Lịch sử. Giờ học còn thụ động,

không khí học tập trong giờ học Lịch sử trầm, học sinh học nhưng khó ghi nhớ kiến thức.

- Kỹ năng hợp tác nhóm chưa tốt, chưa mạnh dạn, chưa tự tin khi chia sẻ kết quả học tập trong nhóm, trước lớp. Kỹ năng xem bản đồ, phân tích thông tin còn hạn chế.

Kết quả khảo sát về ý thức và kết quả học tập môn Lịch sử vào đầu năm học của học sinh lớp 5D như sau:

*** Ý thức học tập môn học Lịch sử:**

Tổng số học sinh	Yêu thích môn học		Chưa yêu thích môn học	
	SL	%	SL	%
49 - 100%	16	32,7	33	67,3

*** Kết quả học tập môn học Lịch sử:**

Tổng số học sinh	Hoàn thành tốt		Hoàn thành		Chưa hoàn thành	
	SL	%	SL	%	SL	%
49 - 100%	8	16,3	30	61,2	11	22,5

b. Thuận lợi:

- Các loại sách: sách giáo khoa, tài liệu tham khảo, phương tiện dạy học được nhà trường cung cấp đầy đủ.

- Tổ chuyên môn hàng tuần đều tổ chức các hoạt động học tập, chia sẻ kinh nghiệm thông qua giảng dạy, chuyên đề giúp giáo viên nâng cao năng lực chuyên môn.

- Học sinh được trang bị đầy đủ sách vở và đồ dùng học tập phục vụ cho môn học Lịch sử.

- Bản thân nhiều năm liền làm công tác giảng dạy và chủ nhiệm đối tượng học sinh lớp 5 nên nắm rõ chương trình, đặc điểm tâm lý của học sinh cũng như có kinh nghiệm trong giảng dạy.

c. Khó khăn:

*** Về học sinh:**

- Học sinh thường trả lời câu hỏi giáo viên đặt ra thông qua việc nhìn sách giáo khoa và nhắc lại. Câu hỏi tổng hợp, phân tích, giải thích, so sánh thì chưa tư duy khi trả lời.

- Học sinh chưa có ý thức học và chưa yêu thích môn học nên việc ghi nhớ các sự kiện, hiện tượng, nhân vật lịch sử chưa tốt.

- Gia đình chưa thật sự quan tâm, còn xem nhẹ môn Lịch sử cho là một môn phụ. Một số phụ huynh kiến thức, sự hiểu biết về lịch sử có hạn.

*** Về giáo viên:**

- Phương pháp dạy học của giáo viên chưa thật sự đổi mới cho phù hợp với từng tiết dạy, kích thích để các em tự khám phá, suy nghĩ, chiếm lĩnh và nắm vững kiến thức.

- Giáo viên chưa đầu tư tìm tòi, khai thác các trang thiết bị cũng như video, tài liệu về lịch sử, học sinh chủ yếu được học “chay”. Kiến thức về lịch sử của một số giáo viên còn hạn chế nên khi lên lớp không mở rộng thêm kiến thức cho học sinh.

Như vậy, để giúp học sinh học tốt môn Lịch sử, đòi hỏi trước hết giáo viên cần có kiến thức Lịch sử chuyên sâu. Thiết kế bài giảng sinh động, luôn sưu tầm, cập nhật tài liệu, kiến thức Lịch sử thường xuyên qua thông tin đại chúng. Trong tiết dạy phải biết phối hợp các phương pháp dạy học có hiệu quả nhằm giúp học sinh cảm thấy hứng thú, tham gia học tập tích cực hơn đối với môn Lịch sử.

2. Một số giải pháp giúp học sinh học tốt môn Lịch sử lớp 5:

Học lịch sử là quá trình nhận thức những điều đã diễn ra trong quá khứ của xã hội để hiểu về hiện tại và chuẩn bị cho tương lai. Nhưng đối với học sinh tiểu học, các em chủ yếu chỉ nắm được kiến thức lịch sử qua lời kể của thầy cô giáo, điều đó làm sự lĩnh hội kiến thức lịch sử bị hạn chế. Do đó việc nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của môn Lịch sử trong giảng dạy để giúp học sinh phát huy năng lực học tập tích cực môn học này là một việc làm hết sức cần thiết của mỗi giáo viên. Và tôi đã thực hiện các nhiệm vụ sau:

- Nghiên cứu các tài liệu về “Phương pháp dạy học Lịch sử”; sách giáo khoa, sách giáo viên môn Lịch sử, tài liệu gây hứng thú về dạy học ở Tiểu học.
- Quan sát quá trình tham gia học tập của từng học sinh trong giờ học Lịch sử nhằm nắm bắt năng lực học tập của từng em để có biện pháp phù hợp với từng đối tượng nhằm kích thích sự hứng thú giúp các em tham gia giờ học tích cực hơn.
- Kiểm tra, đánh giá thường xuyên kết quả học tập của sinh học để từ đó có hướng điều chỉnh và bổ sung, giúp các em hoàn thiện hơn trong việc lĩnh hội kiến thức môn học.
- Thao giảng, dự giờ đồng nghiệp, trao đổi rút kinh nghiệm qua từng tiết dạy.

Trong quá trình giảng dạy, tôi đã luôn quan tâm đến việc tổ chức giờ học như thế nào cho hấp dẫn, lôi cuốn và định hướng học sinh tham gia giờ học Lịch sử sao cho tích cực, chủ động. Cụ thể, tôi đã thực hiện một số giải pháp như sau:

**** Giải pháp 1: Sử dụng dụng cụ trực quan và khai thác kênh hình trong giảng dạy môn Lịch sử.***

Lịch sử là một môn học đặc thù, kiến thức lịch sử là kiến thức về quá khứ. Có những sự kiện đã diễn ra cách ngày nay hàng trăm, hàng ngàn năm thậm chí lâu hơn. Yêu cầu học sinh phải tái hiện những sự kiện, hiện tượng đó một cách sống động như đang diễn ra trước mắt mình là rất khó. Bên cạnh đó, khả năng tư duy của học sinh Tiểu học còn hạn chế nên việc sử dụng phương tiện trực quan để giúp học sinh tái hiện là một nguyên tắc trong dạy học lịch sử sao cho các em tiếp nhận những thông tin lịch sử một cách tốt nhất. Để làm được điều đó, trước hết phải kể đến lời nói sinh động, giàu hình ảnh của giáo viên. Đó là tường thuật, miêu tả, kể chuyện, nêu đặc điểm của nhân vật lịch sử thông qua tranh, ảnh, lược đồ, biểu đồ,... Đồ dùng trực quan rất cần thiết và được sử dụng phổ biến trong các tiết học vì vậy khi sử dụng đồ dùng trực quan tôi luôn kết hợp với các phương tiện kỹ thuật như máy chiếu, radio, video, máy ghi âm, ti vi, máy tính, điện thoại thông minh....

a. Sử dụng đồ dùng trực quan: hình vẽ, tranh ảnh, phim tư liệu lấy chủ đề lịch sử

Đồ dùng trực quan tạo hình trong dạy học lịch sử Tiểu học là hình vẽ, tranh ảnh, phim tư liệu. Mỗi loại có một phương pháp sử dụng riêng song đều có thể sử

dụng trong khi trình bày kiến thức mới, củng cố, vận dụng kiến thức đã học, ra bài tập về nhà và trong kiểm tra. Trong các giờ học, tôi luôn tập chung giới thiệu, thuyết minh một số hình ảnh, tranh ảnh, tranh vẽ, nếu còn những hình ảnh khác, tôi chỉ giới thiệu cho học sinh quan sát. Tránh tình trạng hình vẽ nào, tranh ảnh nào, thước phim nào cũng giới thiệu mô tả cho xem thì không đủ thời gian.

*Ví dụ bức ảnh tư liệu lịch sử:

Tôi luôn chú ý thuyết minh các bức ảnh sao cho phong phú, sinh động và hấp dẫn, kết hợp với lời nói truyền cảm, điều đó đã có sức thuyết phục cao đối với các em, tạo nên ở các em cảm xúc thực sự, nội dung bài giảng vì thế cũng sinh động, hấp dẫn hơn và các em cũng yêu thích học tập môn Lịch sử hơn.

b. Khai thác kiến thức từ kênh hình trong sách giáo khoa:

Kênh hình bao gồm bản đồ, lược đồ tranh ảnh lịch sử, là những phương tiện dạy học rất đặc trưng của bộ môn lịch sử. Nó giúp cho học sinh tái hiện những sự kiện, nhân vật trong quá khứ theo xu hướng hiện nay là giảm bớt thuyết trình của giáo viên, tạo điều kiện để học sinh học tập tích cực. Kênh hình trong sách không chỉ có ý nghĩa minh họa cho bài học, góp phần tạo ra sự sinh động, hấp dẫn của bài học mà còn là nguồn tư liệu giúp tôi tổ chức cho học sinh chủ động lĩnh hội nội dung bài. Tôi đã hướng dẫn học sinh tham gia một “chuyến du lịch” bằng cách giới thiệu sơ lược và thật hấp dẫn những hình ảnh trong hệ thống kênh hình. Trước tiên tôi nêu mục đích làm việc với các hình ảnh trong sách giáo khoa, sau đó tôi đưa ra những câu hỏi gợi ý để học sinh có cơ sở khai thác kiến thức từ các hình ảnh đó. Tôi tổ chức cho học sinh trả lời câu hỏi trên cơ sở các em tự phát hiện kiến thức

mới, tôi luôn tạo cơ hội cho học sinh nhận xét, bổ sung trước khi đi đến kết luận. Tôi cũng luôn chú ý xác định nguồn gốc và thời điểm xuất hiện tài liệu khi sử dụng để giới thiệu cho học sinh. Có nghĩa là nội dung xuất sứ của bức ảnh, bức ảnh phản ánh toàn diện hay một mặt, một khía cạnh nào đó của Lịch sử. Tranh hay ảnh gốc bao giờ cũng là loại tài liệu có giá trị bậc nhất.

** Ví dụ: Bài 12: “Vượt qua tình thế hiểm nghèo”*

Tôi đã đặt câu hỏi: Tại sao nói, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ngay sau khi thành lập đã ở vào tình thế “ngàn cân treo sợi tóc”?

Sau khi học sinh trả lời, tôi đã chốt lại những khó khăn: Giặc ngoại xâm, giặc đói, giặc dốt,... Sau đó, tôi cho học sinh xem một số hình ảnh để minh họa thêm, giúp học sinh hiểu được kiến thức trọng tâm bài học.

Dân đói năm 1945

Những hình ảnh này sẽ giúp học sinh hình dung một cách chân thực, rõ nét về nạn đói của nước ta trong năm 1945, đồng thời cũng thấy được sự độc ác của bọn thực dân Pháp và phát xít Nhật, dưới sự thống trị tàn bạo của chúng đã làm cho khoảng 2 triệu đồng bào ta bị chết đói.

Tôi đã sử dụng bài giảng điện tử trình chiếu bức ảnh của hình 2 trang 25 (Sách giáo khoa): “Nhân dân góp gạo chống giặc đói” và hướng dẫn học sinh quan sát, nhận xét về phong trào cứu đói của nhân dân ta trong những ngày đầu sau cách mạng tháng Tám năm 1945. Khi khai thác, tôi đã bổ sung kiến thức, cụ thể hoá kiến thức bằng cách kể những câu chuyện cụ thể để tạo ấn tượng, làm bài giảng thêm sinh động hấp dẫn như: “Hũ gạo cứu đói”, “Ngày đồng tâm”; và giáo dục học sinh truyền thống “tương thân, tương ái” tốt đẹp của dân tộc ta: Trong gian nan, khổ khó, sáng bừng lên nghĩa cử “Một năm khi đói bằng một gói khi no”....

- **Nhân dân góp gạo chống đói(10-1945)**

Những việc làm trên cho ta thấy được truyền thống đoàn kết, tương thân tương ái và tinh thần yêu nước của nhân dân ta.

Kênh hình về bản đồ lịch sử, về nhân vật lịch sử với ưu thế của nó là rõ ràng, sinh động, dễ nhớ, dễ ấn tượng, dễ đi vào lòng người... sẽ là một thế mạnh trong việc hỗ trợ đắc lực cho việc truyền thụ kiến thức lịch sử, thông qua đó góp phần giáo dục đạo đức, lòng biết ơn đối với truyền thống của tổ tiên, với các lãnh tụ, các danh nhân cũng như những anh hùng liệt sĩ đã hi sinh, đã đóng góp xương máu của mình để làm rạng rỡ thêm lịch sử nước nhà cũng như lịch sử văn minh nhân loại. Việc cho các em tiếp cận các nguồn sử liệu kênh chữ, kênh hình trong sách giáo khoa giúp các em có những hình ảnh cụ thể về sự kiện, hiện tượng lịch sử. Đây là khâu quan trọng của quá trình nhận thức lịch sử. Bởi nếu không dựa trên các hình ảnh của sự kiện thì không thể nhận thức và phát triển tư duy.

Sau đây là một số hình ảnh thật gắn liền với các sự kiện lịch sử:

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì Hội nghị Bộ Chính trị bàn về Chiến dịch Tết Mậu Thân 1968. (Ảnh tư liệu)

Xe tăng nào húc đổ cổng chính của Dinh Độc Lập?

Tôi cũng luôn để ý những đoạn chữ nhỏ trong sách giáo khoa và luôn sử dụng triệt để. Nếu nó đề cập đến những kiến thức khó thì tôi lấy đó làm tư liệu

dùng để miêu tả hoặc kể chuyện. Nếu dễ tôi có thể cho học sinh cùng tìm hiểu. Điều quan trọng ở chỗ là không nên làm một cách hình thức mà phải kiểm tra khả năng cảm thụ, nhận thức của học sinh như thế nào sau khi tìm hiểu đoạn đó.

c. Sử dụng các đoạn phim tư liệu để minh họa cho nội dung bài học:

Có thể nói các thước phim tư liệu là nguồn tư liệu sống trong dạy học lịch sử bởi qua những thước phim này các em biết được về quá khứ hào hùng của dân tộc. Tùy theo nội dung của bài mà tôi cân nhắc để có thể đưa vào những đoạn phim tư liệu, những bài hát phù hợp làm phong phú thêm bài học, đồng thời thay đổi không khí trong một giờ học Lịch sử.

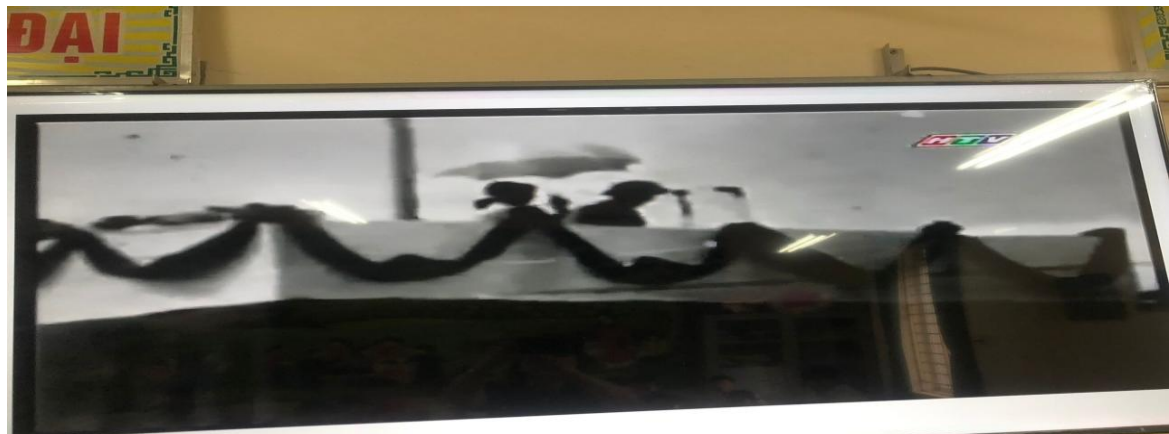
**Ví dụ: Bài 17 Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ*

Sau khi dạy hết bài tôi đã cho học sinh nghe bài hát: “Giải phóng Điện Biên”, khí thế hào hùng của lời bài hát cùng những hình ảnh minh họa trong bài hát một lần nữa khắc sâu kiến thức bài học cho học sinh, gây tâm lý thoải mái, hứng thú trong giờ học, làm cho giờ học Lịch sử bớt nhàm chán bởi những con số và sự kiện...

**Ví dụ: Bài 10: Bác Hồ đọc Tuyên ngôn Độc lập.*

Khi dạy tới phần nội dung của bản Tuyên ngôn độc lập, tôi cho học sinh xem bức ảnh chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn độc lập ngày 2/9/1945, kết hợp cùng với âm thanh. Học sinh đã rút ra được ngay nội dung cơ bản của bản Tuyên ngôn. Hơn nữa khi các em được nghe thực tế giọng của Bác Hồ đọc tuyên ngôn, các em sẽ phấn khởi hơn, hứng thú hơn khi học những phần sau và dễ dàng khắc sâu kiến thức của bài.

**Ví dụ: Bài 14: “Thu - đông 1947 – Mồ chôn giặc Pháp”*

Tôi đã cho học sinh xem các đoạn video tư liệu về âm mưu của giặc Pháp trước khi chúng mở cuộc tấn công lên Việt Bắc để tiêu diệt cơ quan đầu não của ta.

Mời các em xem video : Âm mưu của giặc Pháp.

Mời các em xem video : Diễn biến chiến dịch Việt Bắc Thu – đông 1947.

d. Sử dụng bản đồ, lược đồ có kết hợp phần mềm trình chiếu khi thiết kế bài giảng điện tử trên PowerPoint.

Việc sử dụng bản đồ, lược đồ động trong các bài có nội dung liên quan đến diễn biến các trận đánh sẽ góp phần tăng tính trực quan, sinh động giúp cho các em có thể tiếp thu các bài học lịch sử một cách nhanh chóng, hiệu quả hơn và sâu sắc hơn. Lược đồ là một trong những đồ dùng trực quan tạo ra hình ảnh lịch sử cụ thể, sinh động và chính xác. Các lược đồ thể hiện các trận đánh của ta như: Chiến dịch Việt Bắc Thu – đông 1947; Chiến dịch Biên giới Thu – đông 1950; Chiến dịch Điện Biên Phủ, ... rất cụ thể và sinh động. Khi khai thác các lược đồ tôi luôn chú ý đến mục tiêu của tiết học, bài học.

** Ví dụ: Bài: Thu – đông 1947, Việt Bắc “Mồ chôn giặc Pháp”*

Ở hoạt động 2: Diễn biến chiến dịch Việt Bắc thu đông 1947, tôi sử dụng các bước sau:

- Tôi giới thiệu lược đồ sách giáo khoa trang 32.
- Sau đó tôi hướng dẫn học sinh đọc và phân tích những kí hiệu trên lược đồ như biểu tượng cái dù - nơi quân Pháp nhảy dù; mũi tên màu đen - đường tiến công của địch; mũi tên màu đỏ - quân ta tiến công, chặn đánh; mũi tên không liền nét màu đen - quân địch rút lui, tháo chạy. Bước làm này giúp học sinh hình thành kĩ năng đọc và phân tích bản đồ để tìm kiếm thông tin cần thiết nhằm giải quyết các yêu cầu học tập.
- Tôi tổ chức cho học sinh khai thác nội dung lược đồ bằng hệ thống câu hỏi gợi ý:
 - + Lực lượng của địch khi bắt đầu tấn công lên Việt Bắc?
 - + Quân địch tấn công lên Việt Bắc theo mấy đường? Nêu cụ thể?
 - + Quân ta tiến công, chặn đánh quân địch như thế nào?
 - + Sau hơn một tháng tấn công lên Việt Bắc, quân địch rơi vào tình thế như thế nào?
 - + Sau hơn 75 ngày đêm chiến đấu, quân ta thu được kết quả ra sao?
- Học sinh làm việc theo nhóm: Dựa vào thông tin trong sách giáo khoa và lược đồ

trình bày diễn biến của chiến dịch.

- Tôi đã tổ chức cho học sinh trình bày diễn biến của chiến dịch theo lược đồ.

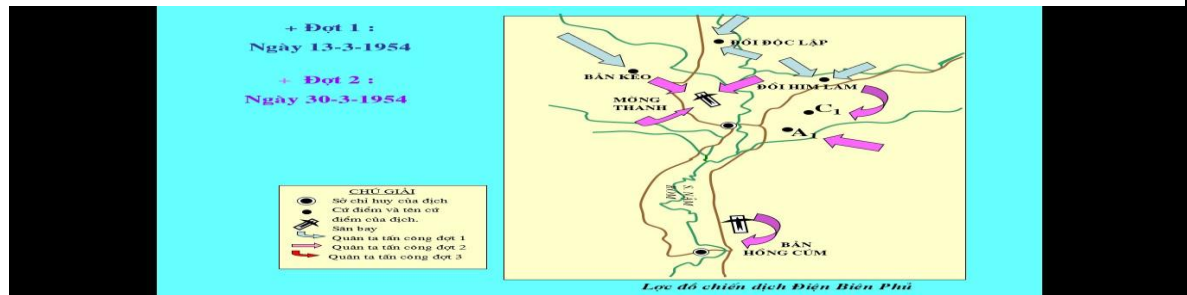
- Sau đó tôi tuyên dương khen ngợi học sinh đã mạnh dạn trình bày trước lớp.

Các bước làm trên sẽ giúp học sinh thuật lại diễn biến của chiến dịch một cách dễ dàng. Từ đó các em cảm thấy yêu thích, hứng thú khi tham gia học tập trong giờ học Lịch sử.

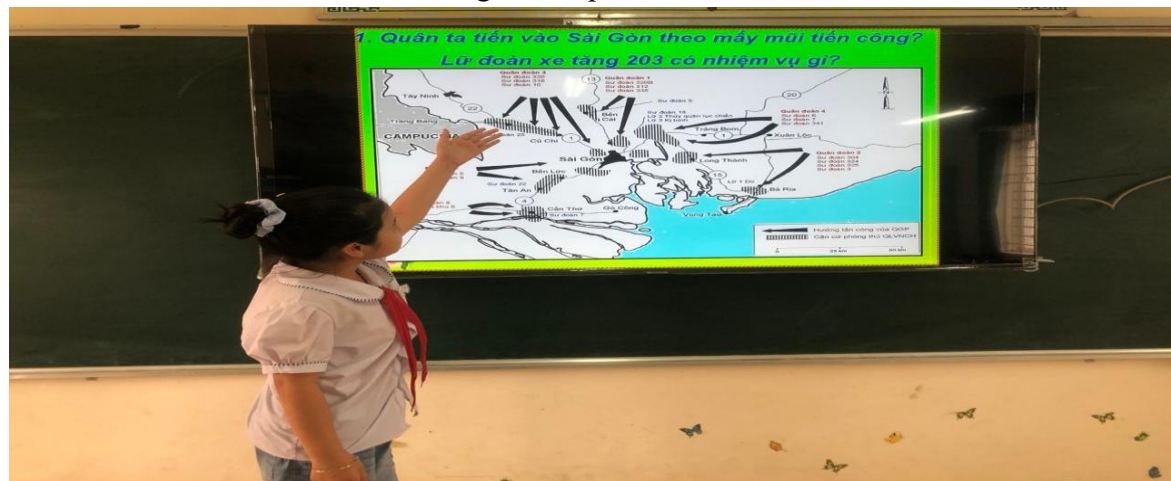

* Ví dụ: Bài 17 – Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ

Ở bài học này, tôi đã sử dụng lược đồ được xây dựng với sự hỗ trợ của công nghệ thông tin, có hiệu ứng sinh động, kèm theo hình ảnh và đoạn phim tư liệu miêu tả về cứ điểm, nên học sinh tôi đã cảm nhận được các sự kiện lịch sử đó rất sâu sắc.

Việc sử dụng bản đồ động trong các bài có nội dung liên quan đến diễn biến các trận đánh sẽ góp phần tăng tính trực quan, sinh động giúp cho các em có thể nhận thức lịch sử một cách nhanh chóng, hiệu quả hơn, sâu sắc hơn.

(Học sinh trình bày diễn biến các mũi tấn công giải phóng Sài Gòn)

e. Sử dụng sơ đồ tư duy để củng cố bài học.

Việc ghi chép thông thường theo từng hàng chữ khiến chúng ta khó hình dung tổng quát vấn đề. Còn sơ đồ tư duy tập trung rèn luyện cách xác định chủ đề rõ ràng, sau đó phát triển ý chính, ý phụ một cách logic. Tôi đã sử dụng bài giảng điện tử với kiến thức được xây dựng thành một sơ đồ, qua đó kết hợp để trình chiếu những nội dung cần lưu ý hay những đoạn phim có liên quan được liên kết với sơ đồ. Điều đó giúp học sinh hệ thống được kiến thức vừa học, khắc sâu được kiến thức trọng tâm. Tôi đã giới thiệu đến các em một số sơ đồ tư duy cho các em làm quen, sau đó hướng các em từ từ xây dựng các sơ đồ riêng cho mình. Và các em đã làm được điều đó:

*** Giải pháp 2: Sử dụng sơ đồ, bảng so sánh trong tiết dạy môn Lịch sử:**

Sơ đồ, bảng so sánh là những đồ dùng trực quan thể hiện rất nhiều thông tin và sự kiện lịch sử được người dạy thiết kế lại từ kênh chữ. Những kiến thức từ kênh chữ nhiều, khó nhớ nếu được hệ thống bằng sơ đồ, bảng so sánh thì bài học sẽ trở nên ngắn gọn và dễ hiểu, kích thích tư duy và hứng thú học tập cho học sinh, giúp các em hiểu bài và ghi nhớ kiến thức tốt hơn.

a) Sơ đồ:

*** Ví dụ: Bài 1: “Bình Tây đại nguyên soái” Trương Định.**

Ở cuối hoạt động 3: Lòng biết ơn, tự hào của nhân dân ta với “Bình Tây đại nguyên soái” Trương Định. Tôi đã hướng dẫn học sinh sử dụng sơ đồ thay thế cho phương pháp hỏi đáp. Đây cũng là kiến thức giúp học sinh củng cố toàn bài học.

Học sinh đã xung phong lên bảng để tóm tắt lại kiến thức bài học bằng sơ đồ sau đó trình bày lại nội dung bài học theo sơ đồ.

Tôi đã mở rộng hỏi thêm về tên đường, tên trường mang tên Trương Định mà em biết nhằm phát huy năng lực học tập, tự tìm tòi tri thức ở các em. Tôi cũng gợi ý cung cấp thêm kiến thức nhằm mở rộng vốn hiểu biết trong thực tiễn: Phố Trương Định thuộc quận Hai Bà Trưng, Thành phố Hà Nội. Trường Trương Định thuộc quận 12, Thành phố Hồ Chí Minh).

b) Bảng so sánh:

* Ví dụ: Bài “Xã hội Việt Nam cuối thế kỉ XIX - đầu thế kỉ XX”

- Khi vào hoạt động 3, tôi hướng dẫn học sinh thực hiện: Lập bảng so sánh tình hình kinh tế, xã hội Việt Nam trước và sau khi thực dân Pháp xâm lược nước ta.
- Tôi phát phiếu giao việc cho nhóm và bảng so sánh tình hình kinh tế, xã hội Việt Nam trước và sau khi thực dân Pháp xâm lược nước ta.
- Tôi đã yêu cầu cá nhân học sinh đọc thông tin sách giáo khoa, tìm kiếm thông tin liên quan hoàn thành bảng so sánh theo yêu cầu.
- Các nhóm trưng bày kết quả thảo luận.
- Đại diện nhóm trình bày, các nhóm khác bổ sung, nếu thắc mắc.
- Sau đó tôi nhận xét, hoàn thiện phần trả lời của học sinh.

Tiêu chí so sánh	Trước khi thực dân Pháp xâm lược	Sau khi thực dân Pháp đặt ách thống trị	
Các ngành nghề chủ yếu	Nông nghiệp Thủ công nghiệp	Nông nghiệp; Thủ công nghiệp Khai thác mỏ; Sản xuất điện, nước, xi măng, dệt; Lập và khai thác đồn điền cao su, cà phê, chè...	
Các giai cấp, tầng lớp trong xã hội	Địa chủ phong kiến Nông dân	Địa chủ phong kiến; Nông dân Công nhân; Chủ xưởng; Viên chức; Nhà buôn; Trí thức	
Đời sống nông dân và công nhân	Rất cực khổ, đói nghèo	Càng cơ cực và đói nghèo hơn.	

- Cuối cùng tôi hướng dẫn rút ra kết luận của bài học.

**Tôi có một số lưu ý khi thực hiện giải pháp này:*

- Sử dụng những dụng cụ trực quan cần phải phù hợp với nội dung bài dạy, với trình độ nhận thức của học sinh, đặc biệt là những dụng cụ trực quan tạo ấn tượng, giúp học sinh khắc sâu, nhớ kỹ, tái hiện lại những kiến thức đã học. Luôn luôn phải sử dụng tư liệu, kết hợp với đồ dùng trực quan, tranh ảnh, lược đồ để miêu tả, tường thuật, kể chuyện. Bên cạnh đó lời nói sinh động cùng chất giọng phù hợp với nội dung từng bài cũng góp phần quan trọng trong việc tạo hứng thú cho học sinh học tốt môn học này.

Khi giảng dạy, việc áp dụng công nghệ thông tin vào dạy học là rất cần thiết như: các thước phim tài liệu, lược đồ động, ... sẽ hỗ trợ rất nhiều trong việc nâng cao chất lượng dạy và học môn Lịch sử. Năm vững được điều đó nên tôi đã tổ chức được những tiết học sinh động, nhẹ nhàng, hiệu quả, xóa đi kiểu dạy học nhồi nhét một cách vô cảm về những sự kiện, con người, ngày tháng. Các em rất thích thú với những tiết học có áp dụng công nghệ thông tin, trực tiếp được nghe nhiều âm thanh, nhìn hình ảnh minh họa về các sự kiện, nhân vật lịch sử, được làm chủ những kiến thức của bài học. Từ đó, các em đã tiếp thu kiến thức một cách hào hứng, vui tươi... và tăng thêm lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, chủ động tìm tòi, khám phá và thêm yêu lịch sử nước nhà.

*** Giải pháp 3: Sử dụng thơ ca, câu đố để tạo hứng thú cho học sinh khi học Lịch sử:**

Việc vận dụng kiến thức thơ ca, câu đố vào giảng dạy lịch sử là việc làm hết sức hiệu quả nhằm gây hứng thú học tập cho học sinh. Lịch sử là môn học có kiến thức liên quan với các môn học khác, có mối quan hệ tác động qua lại mật thiết và bổ sung cho nhau nhiều nhất là môn Tiếng Việt. Lịch sử đề cập đến nhiều lĩnh vực khác nhau của cuộc sống cho nên việc lồng ghép thơ ca, câu đố vào trong giờ dạy Lịch sử là điều không thể thiếu được. Nếu như thơ ca mô tả những sự kiện bằng hình tượng thì lịch sử tái tạo lại quá khứ bằng những con số, sự kiện cụ thể, điều đó đã tác động lớn đến nhận thức của học sinh. Thơ ca, câu đố có ưu thế là dễ thuộc, dễ đi vào lòng người... sẽ là một thể mạnh trong việc hỗ trợ đắc lực cho việc dạy và học Lịch sử.

Ví dụ: Bài 14 “Thu- Đông 1947, Việt Bắc “mồ chôn giặc Pháp”

Sau khi gọi học sinh lên bảng trình bày lại diễn biến trận đánh, tôi chỉ tay lên bản đồ hỏi: “Tại sao Pháp chọn đánh Việt Bắc?”. Nhiều học sinh chần chừ, tôi đã gợi ý bằng thơ:

Ở đâu u ám quân thù
Nhìn lên Việt Bắc: Cụ Hồ sáng soi
Ở đâu đau đớn giống nòi
Trông về Việt Bắc mà nuôi chí bền.

(Việt Bắc- Tố Hữu)

Từ những câu thơ đó, học sinh sẽ biết được “Việt Bắc là nơi các cơ quan trung ương của Đảng và Chính phủ ta đang lấy làm căn cứ. Đánh vào Việt Bắc là đánh vào cơ quan đầu não của ta”.

* Ví dụ: Bài 6: “Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước”

Tôi đã đặt câu hỏi: Thông qua bài học, em hiểu Bác Hồ là người như thế nào? Nếu không có Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước thì nước ta sẽ như thế nào? Rồi tôi kể cho học sinh nghe những công việc Bác đã làm khi bôn ba nước ngoài để cuối cùng Người đã tìm ra con đường cứu nước đúng đắn. Hình ảnh của Người đã được khắc họa rõ nét qua bài thơ “Người đi tìm hình của nước” của tác giả Chế Lan Viên:

“Đất nước đẹp vô cùng. Nhưng Bác phải ra đi
Cho tôi làm sóng dưới con tàu đưa tiễn Bác
Khi bờ bãi dần lui làng xóm khuất
Bốn phía nhìn không bóng một hàng tre,
Đêm xa nước đầu tiên, ai ngủ ngủ
Sóng vỗ dưới thân tàu đâu phải sóng quê hương
Trời từ đây chẳng xanh màu xứ sở
Xa nước rồi, càng hiểu nước đau thương”.

Tôi đã chia sẻ cùng các em cái cảm giác xúc động khó tả khi nghĩ đến việc một mình Bác ra đi tìm đường cứu nước và cảm giác xúc động ấy đã truyền tải đến với các em học sinh của tôi

Tôi cũng thực hiện các câu đố để củng cố các trận đánh hoặc các địa danh lịch sử cho học sinh của mình:

Phần 3: Trò chơi “Đố vui lịch sử”

Câu 2: Kinh thành đang giấc ngủ say

Bỗng đâu sấm lửa sáng lòng Hương Giang.

Giặc Tây sừng sốt kinh hoàng

Dàn quân phản kích tiến vào đến Kinh.

Cuộc phản công ở
Kinh thành Huế

(Đây là sự kiện gì ?)

Qua thực tế, tôi nhận thấy việc vận dụng thơ ca, câu đố vào dạy học lịch sử rất có hiệu quả, các em không cần suy nghĩ, cố công học thuộc lòng mà vẫn nhớ được các sự kiện, nhân vật lịch sử ... Không những thế điều đó còn bồi dưỡng kĩ

năng viết văn cho các em. Tuy nhiên giáo viên phải vận dụng sáng tạo, không nên lạm dụng, quá tải trong việc vận dụng kiến thức thơ ca, câu đố. Các kiến thức thơ văn vận dụng cần phải có nguồn gốc xuất xứ chính xác, rõ ràng. Khi đọc thơ văn giáo viên phải đọc có cảm xúc, truyền cảm.

*** Giải pháp 4: Sử dụng trò chơi học tập tạo không khí học tập sinh động:**

Vui chơi không những giúp cho các em được rèn luyện thể lực, rèn luyện các giác quan mà nó còn tạo cơ hội cho các em được giao lưu với nhau, được hợp tác với bạn bè, đồng đội trong nhóm, trong tổ... Tôi đã sử dụng một số trò chơi rèn kỹ năng thực hành và củng cố kiến thức tạo được hứng thú trong giờ học Lịch sử:

Ôn tập

Hơn tám mươi năm chống thực dân Pháp xâm lược
và đô hộ (1858 – 1945)

Phần 1: Trò chơi “Ai đúng, ai sai ?”

Phần 2: Trò chơi “Nhìn hình đoán sự kiện”

Phần 3: Trò chơi “Đố vui lịch sử”

Phần 2 : Trò chơi “Nhìn hình đoán sự kiện”

NHÌN HÌNH CHO BIẾT ĐÂY LÀ SỰ KIỆN GÌ ?

1. Trò chơi “Ai nhanh, ai đúng”:

Trò chơi này thường hay sử dụng ở cuối tiết học nhằm củng cố, khắc sâu kiến thức giúp các em hệ thống lại kiến thức sau tiết học, rèn luyện kỹ năng ghi nhớ bền vững.

*** Ví dụ: Bài: “Bến tre đồng khởi”**

Mục tiêu: Giúp học sinh hệ thống lại kiến thức sau bài học.

Chuẩn bị: Học sinh: Thẻ A, B, C, D tương ứng với 4 đáp án ở mỗi câu hỏi.

Giáo viên: Câu hỏi và đáp án.

Tiến hành: Tổ chức cho cả lớp cùng chơi.

- Tôi nêu câu hỏi, mỗi câu hỏi tương ứng có 4 ý trả lời.
- Học sinh sau 10 giây suy nghĩ lựa chọn ý trả lời và đưa kết quả trả lời của mình bằng cách giơ thẻ bằng chữ cái tương ứng với ý trả lời.
- Tôi mở kết quả đúng, tổng kết, tuyên dương.

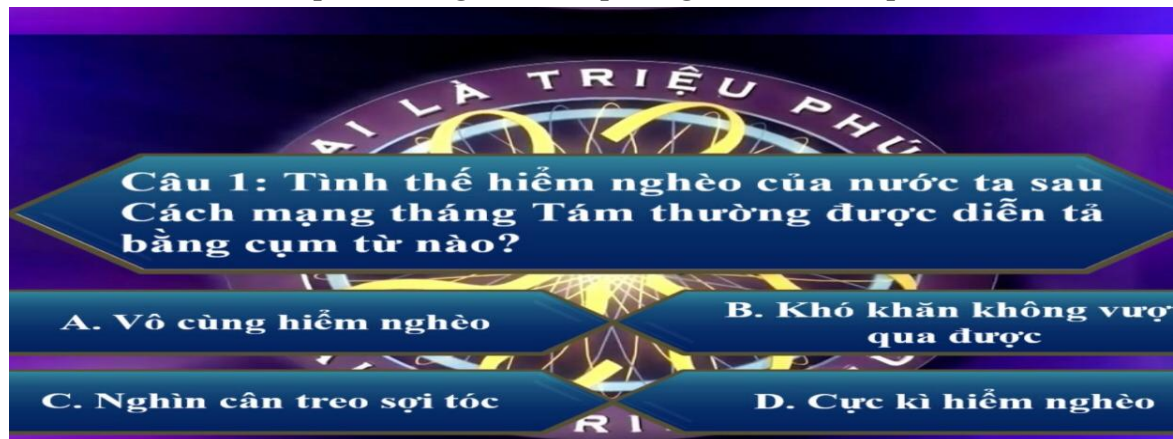

(Học sinh tham gia trò chơi: “Ai nhanh, ai đúng”)

Hoặc tôi tổ chức trò chơi: “Đi tìm địa chỉ đỏ” để nhằm giúp học sinh ghi nhớ các nhân vật và các sự kiện lịch sử.

Trò chơi: “Ai là triệu phú” trong tiết ôn tập cũng đưa lại hiệu quả rất cao.

Sau mỗi trò chơi, tôi đã tổng kết khen thưởng bằng những bông hoa học tốt có viết tên của các em, hoặc tuyên dương nhóm học tốt sau mỗi tiết học được chính các em bình chọn. Việc làm này cũng góp phần khích lệ học sinh lớp tôi tham gia giờ học tích cực, giúp các em cảm thấy hứng thú học tập tốt hơn.

** Hiệu quả mang lại khi thực hiện trò chơi học tập trong tiết dạy học môn Lịch sử:*

- Giúp học sinh nhớ ngay nội dung bài học tại lớp, đồng thời kích thích tính tích cực học tập của các em. Tiết học diễn ra nhẹ nhàng, thoải mái; học sinh hứng thú, tích cực học tập và tìm hiểu lịch sử thông qua các bài đã học.
- Giáo dục thêm cho các em về kỹ năng sống, đó chính là tôn trọng các nhân vật lịch sử và có ý thức bảo vệ các di tích và lịch sử dân tộc. Rèn luyện năng lực học tập tích cực, phát triển tư duy, kỹ năng hợp tác.

** Giải pháp 5: Lựa chọn hình thức, kỹ thuật và phương pháp dạy học tích cực giúp giờ học Lịch sử thêm sinh động tạo hứng thú ở học sinh:*

Ngày nay, mô hình dạy học theo nhóm là điều rất cần thiết nhằm phát huy

được năng lực hợp tác, làm việc theo nhóm của học sinh. Việc tổ chức học theo nhóm và vận dụng kỹ thuật, phương pháp dạy học phù hợp giúp học sinh ham thích môn học mạnh dạn tự tin, chia sẻ kết quả học tập trong nhóm, trình bày ý kiến trước lớp về kết quả thảo luận của nhóm. Khi tổ chức, tôi đã chú ý một số điều sau:

-Làm việc chung cả lớp: Trước hết tôi nêu vấn đề, xác định nhiệm vụ, kiến thức. Khi hoạt động nhóm thì tôi chia nhóm và giao nhiệm vụ rồi hướng dẫn cách làm.

-Làm việc theo nhóm: Tôi phân công nhiệm vụ, cử nhóm trưởng, thư kí, nhiệm vụ của từng thành viên, Tiếp theo các nhóm sẽ trao đổi, thảo luận trong nhóm và cùng hoàn thành nhiệm vụ, em đại diện nhóm trình bày kết quả.

-Làm việc cả lớp(thảo luận, tổng kết hoạt động): Các nhóm, cá nhân nhận xét, đóng góp ý kiến, bổ sung.

Sau cùng tôi cũng nhận xét ngắn gọn về tình hình làm việc của học sinh hoặc các nhóm, rút kinh nghiệm cho cá nhân hoặc nhóm làm việc chưa được tốt.

**Sử dụng phiếu học tập trong hoạt động nhóm.*

- Để hoạt động nhóm không mất nhiều thời gian tôi đã sử dụng phiếu học tập. Phiếu học tập là những tờ giấy rời, trên đó ghi các câu hỏi hoặc bài tập mà học sinh phải hoàn thành trong một thời gian nhất định. Nếu trong điều kiện không thể in phiếu học tập, tôi đã ghi nhanh lên góc bảng các câu hỏi bài tập để học sinh tiện theo dõi và hoàn thành đúng các yêu cầu của hoạt động.

Ví dụ: Bài “Vượt qua tình thế hiểm nghèo”.

* Hoạt động 1: Những khó khăn của nước ta sau Cách mạng tháng Tám.

Mục tiêu:

- Học sinh nắm được những khó khăn của nước ta ngay sau Cách mạng tháng Tám
- Phát triển kỹ năng trình bày cá nhân, kỹ năng hợp tác.
- Nhóm trưởng hướng dẫn các bạn thực hiện các việc sau:

Việc 1: Cá nhân đọc thầm thông tin sách giáo khoa trang 24, 25 đoạn: “Cách mạng thành công...nghìn cân treo sợi tóc”

Việc 2: Cá nhân dựa vào thông tin sách giáo khoa trả lời câu hỏi: Hãy nêu những khó khăn của nước ta sau Cách mạng tháng Tám?

Việc 3: Thảo luận nhóm thống nhất nội dung trả lời.

Hình thức, kỹ thuật dạy học: Hình thức học nhóm, kỹ thuật “Khăn trải bàn”

Học sinh làm việc cá nhân, nhóm vận dụng kỹ thuật “Khăn trải bàn”

Tiến hành:

- Tôi phát lệnh cho học sinh các nhóm thực hiện yêu cầu của phiếu học tập:
- Nhóm trưởng điều hành thực hiện yêu cầu của phiếu học tập trong nhóm.
- Các nhóm trưng bày kết quả học tập xung quanh lớp học.
- Các nhóm quan sát, đánh giá kết quả học tập của nhóm mình và nhóm bạn.
- Sau đó tôi tổng hợp, đánh giá kết quả học tập của các nhóm.
- Tôi đánh giá tuyên dương, khích lệ năng lực học tập của cá nhân, nhóm có sự tiến bộ trong quá trình học tập.

Đọc sách giáo khoa từ Đề cứu đói đến kháng chiến lâu dài và: Nêu những biện pháp mà Đảng và Bác Hồ đã thực hiện để đưa nước ta vượt qua khó khăn?

**Hoạt động nhóm
4 phút**

Nhóm 1:
Những biện pháp nào giúp đẩy lùi “giặc đói”?

Nhóm 2:
Những biện pháp nào đẩy lùi “giặc dốt”?

Nhóm 3,4:
Những biện pháp nào để chống giặc ngoại xâm?

• **Giải pháp 6: Giảng dạy lịch sử địa phương:**

Trong giờ học lịch sử địa phương với thời lượng dành cho những tiết học này chỉ có 2 tiết (Tiết 31 và Tiết 32) rất ít ỏi nên tôi luôn phải xây dựng kế hoạch dạy học thật cụ thể, chuẩn bị thật kỹ tài liệu, phương pháp hay trò chơi... phù hợp nhằm giúp các em thông qua giờ học lĩnh hội nhiều kiến thức ở địa phương, khơi dậy ở các em niềm tự hào về mảnh đất mình đang sống, học tập và lớn lên để từ đó tình yêu quê hương nuôi dưỡng các em trở thành những người con có ích cho xã hội góp phần xây dựng quê hương ngày càng giàu, đẹp.

Xứ Đoài xưa là vùng đất địa linh nhân kiệt tức là có nhiều người hiền tài. Quê hương Ba Vì của chúng ta là miền quê nằm ở xứ Đoài tự hào có 34 vị đại khoa đỗ đạt làm quan và có nhiều công hiến làm rạng danh cho đất nước, quê hương. Bài hôm nay, cô trân trọng giới thiệu với các em 3 vị danh nhân văn hóa tiêu biểu trong rất nhiều các danh nhân văn hóa đất Việt. Điều đặc biệt là cả ba vị danh nhân lịch sử văn hóa này lại ở ba địa phương (3 xã) rất gần với xã Thái Hòa thân yêu của chúng ta.

(Phần giới thiệu bài dạy Lịch sử địa phương: Các danh nhân lịch sử Ba Vì)

Bên cạnh việc chuẩn bị chu đáo cho tiết dạy tôi luôn phối hợp với ban ngành, đoàn thể thực hiện nội dung giáo dục truyền thống cho học sinh nhân các buổi lễ. Việc chăm sóc nghĩa trang liệt sĩ, thăm hỏi gia đình thương binh, liệt sĩ, gia đình có công với cách mạng, sẽ giúp cho học sinh có kiến thức sâu rộng về lịch sử địa phương mà thông qua các tiết học này còn nung đúc ở các em truyền thống yêu quê hương đất nước.

*** Giải pháp 7: Giúp học sinh yêu thích môn Lịch sử thông qua “Hoạt động ngoại khóa”, “lồng ghép giáo dục tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”, cuộc thi tìm hiểu lịch sử,...**

1. Dạy học lồng ghép nội dung giáo dục tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh:

+ Ví dụ: Dạy bài: “Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước”

Tôi thực hiện lồng ghép giáo dục tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Tôi đã giới thiệu tập sách “Bác Hồ kính yêu”: tập sách kể về cuộc đời hoạt động của Bác đi theo chiều dài lịch sử của dân tộc ta. Thông qua tập sách: “Bác Hồ kính yêu” giúp học sinh thấy rõ hơn về tấm gương đẹp nhất: “bảy mươi chín tuổi đời, sáu mươi năm hoạt động cách mạng của Người”. Hoặc ngược lại, qua các tiết dạy “Bác

Hồ và những bài học về đạo đức lối sống” tôi đã hướng dẫn học sinh học tập theo tấm gương của Bác. Bác Hồ là cả một kho những câu chuyện hết sức hấp dẫn, giá trị về nhiều mặt, có ý nghĩa giáo dục cao. Cuốn tài liệu *“Bác Hồ và những bài học về đạo đức lối sống”* với nhiều mẫu chuyện hay, giúp cho các em hiểu hơn về con người của vị lãnh tụ kính yêu. Qua đó giáo dục các em lòng kính yêu với Bác và cố gắng học tập chăm chỉ để đất nước ta sánh vai với các cường quốc năm châu như ý nguyện của Người đối với thiếu nhi, nhi đồng.

<http://ththaihoa.edu.vn/tin-tuc-thong-bao/tin-tuc-tieu-hoc-thai-hoa-kien-tri-vuot-kho-bai-hoc-ve-dao-duc-loi-song-cua-bac-ho-voi-nhung-dua-tre-lop-nam..html>

ththaihoa.edu.vn
Tiểu học Thái Hòa – Kiên trì vượt khó – Bài học về đạo đức lối sống của B...
“Thiên hạ vô nan sự, nhân tâm tự bất kiên” – cậu bé Khánh Duy đọc to câu nói của Thâu Chấn, rồi quay xuống nhìn cả lớp có ý hỏi xem mình đọc đã đúng chưa. Nhìn khuôn mặt hơi lo lắng của...

2. Hoạt động ngoại khóa:

Hình thức học tập hoạt động ngoại khóa rất có lợi, tạo tâm lý thoải mái theo phương châm “Học mà chơi, chơi mà học”, là một sân chơi bổ ích để phát triển kỹ năng giao tiếp của các em với môi trường bên ngoài. Khi các em tham gia, các em sẽ có điều kiện tiếp xúc môi trường xung quanh, có cơ hội để giao lưu, học hỏi lẫn nhau, chia sẻ thông tin với bạn. Sự tiếp thu môn học rất dễ dàng thông qua các hoạt động ngoại khóa nên dần hình thành ở các em niềm đam mê, yêu thích môn học Lịch sử, phát huy được năng lực học tập tích cực trong giờ học Lịch sử.

(Tham quan khu di tích K9 đá chông)

3. Tham gia các cuộc thi viết, vẽ về các sự kiện Lịch sử:

Trong năm học 2023 – 2024, nhà trường đã phối hợp với Đội tổ chức các cuộc thi viết, vẽ tìm hiểu về các sự kiện Lịch sử như cuộc thi vẽ “Hà Nội trong mắt em”, “Kỉ niệm 70 năm ngày chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ”, Các cuộc thi

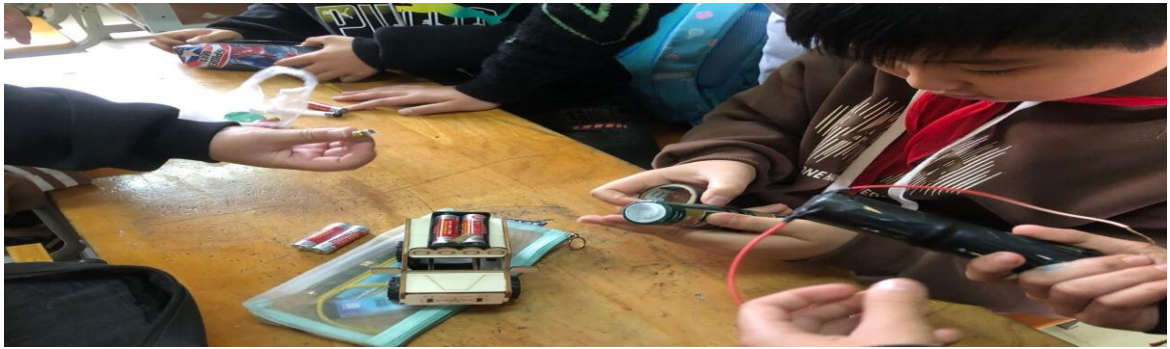
đã giúp các em yêu thích tìm hiểu lịch sử và giáo dục lòng tự hào dân tộc.

(Học sinh vẽ tranh: “Kỉ niệm 70 năm chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ”)

***Giải pháp 7: Áp dụng STEM vào các tiết học Lịch sử: Làm – sử dụng đồ dùng dạy học tự làm:**

Phong trào làm đồ dùng dạy học tự làm được nhà trường quan tâm phát động hàng năm, riêng bản thân tôi cũng khuyến khích tổ chức cho các em học sinh lớp 5D tự làm đồ dùng phục vụ cho tiết học.

(Học sinh cùng tham gia làm đồ dùng dạy học tập tích cực)

(Cậu bé Nhật Minh với sản phẩm STEM: Chiếc xe chở súng)

3. Kết quả sau khi áp dụng giải pháp sáng kiến tại đơn vị:

Qua gần một năm tiến hành vận dụng các biện pháp đã nêu trên vào từng bài dạy một cách thường xuyên nên tiết học Lịch sử đối với các em học sinh lớp tôi chủ nhiệm bây giờ không còn nhàm chán, tẻ nhạt nữa mà thật sự lôi cuốn các em

khi tham gia các hoạt động học tập. Các em đã tích cực, chủ động trong việc lĩnh hội các kiến thức lịch sử, các sự kiện, mốc thời gian lịch sử, từ đó các em biết liên hệ thực tế cuộc sống. Việc tìm hiểu lịch sử địa phương cũng là một cách giúp các em hiểu được truyền thống yêu nước của mỗi người công dân đối với dân tộc mình. Lớp học luôn sôi nổi, sinh động, thu hút mọi đối tượng học sinh trong lớp đặc biệt là những em còn hạn chế về năng lực, nhút nhát đã dần dần tự tin khi tham gia phát biểu xây dựng bài. Hứng thú học tập đã giúp các em phát huy năng lực học tập tích cực trong các giờ học nói chung và trong giờ học Lịch sử nói riêng.

So sánh kết quả thu được, tôi thấy chất lượng học môn Lịch sử của lớp tôi đã được nâng lên rõ rệt. Kết quả khảo sát về ý thức và kết quả học tập môn Lịch sử đến thời điểm cuối học kì 1 như sau:

***Ý thức học tập môn học Lịch sử:**

Tổng số học sinh	Yêu thích môn học		Chưa yêu thích môn học	
	SL	%	SL	%
49	45	91,8%	8	8,2

*** Kết quả học tập môn học Lịch sử:**

Tổng số học sinh	Hoàn thành tốt		Hoàn thành		Chưa hoàn thành	
	SL	%	SL	%	SL	%
49	37	75,5	11	22,4	1	2,1

***. Bài học kinh nghiệm.**

Để nâng cao hiệu quả trong dạy học Lịch sử tôi nhận thấy giáo viên cần chú ý:

- Luôn áp dụng dạy học theo phương pháp đổi mới.
- Luôn áp dụng công nghệ thông tin, sử dụng thiết bị dạy học, thực hành, liên hệ thực tế vào giảng dạy.
- Ngôn ngữ, tác phong của giáo viên chuẩn mực. Khi dạy học cần theo sát từng đối tượng học sinh.
- Bắt đầu tiết học nhẹ nhàng, tự nhiên phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí của học sinh tiểu học. Suu tầm các tư liệu về các sự kiện lịch sử, giúp học sinh nắm vững kiến thức lịch sử kể cả lịch sử địa phương.

4. Hiệu quả của sáng kiến

4.1. Hiệu quả về khoa học

Trong thời đại 4.0 thì việc dạy môn Lịch sử càng đứng trước nhiều thách thức đan xen nhiều cơ hội. Những người giáo viên như chúng tôi cần tận dụng những lợi thế công nghệ để phục vụ việc đổi mới cách thức, phương pháp và kĩ năng khi giảng dạy. Chỉ cần một trái tim tâm huyết, một tinh thần trách nhiệm với nghề và lòng tận tụy với trò, chúng ta sẽ tạo nên sự tương tác tốt với học trò bằng mạng xã hội để phục vụ việc học môn lịch sử tốt hơn, hiệu quả hơn. Qua thời gian áp dụng đề tài: ***“Một số giải pháp giúp học sinh học tốt môn Lịch sử lớp 5”***, nhờ được quan sát hình ảnh sinh động, được nghe giảng và tư duy lịch sử mà những khoảng cách về thời gian, không gian của sự kiện dường như đang xích lại gần với khả năng nhận thức của các em hơn. Nhiều nhà giáo dục lịch sử đã nhấn

manh: “*Nội dung của các hình ảnh lịch sử, của bức tranh quá khứ càng phong phú bao nhiêu thì hệ thống khái niệm mà học sinh thu nhận được càng vững chắc bấy nhiêu*”. Do đó người giáo viên cần sử dụng hợp lý các phương pháp dạy học Lịch sử, đặc biệt tích cực sử dụng bài giảng điện tử vào bài dạy, đảm bảo đặc trưng bộ môn và gây hứng thú cho học sinh và giáo dục tư tưởng cho học sinh qua từng tiết học Lịch sử. Vì thường xuyên theo dõi cập nhật những thông tin, những số liệu sự kiện Lịch sử qua các phương tiện thông tin như sách, báo, phim ảnh..., nên tôi đã có các tư liệu giảng dạy gây hứng thú cho học sinh. Việc các em nắm vững lịch sử dân tộc sẽ có những hiểu biết về tổ tiên, đất nước, dân tộc mình, với chặng đường đấu tranh dựng nước và giữ nước đầy xương máu, nước mắt của ông cha. Từ đó học sinh của tôi sẽ thấy tự hào, trân trọng giá trị lịch sử, biết ơn những thế hệ đi trước, nhận thức được trách nhiệm của mình trong việc giữ gìn và phát huy nền độc lập dân tộc.

4.2. Hiệu quả về kinh tế:

- Tiết kiệm về mặt thời gian cho giáo viên mà vẫn thu được hiệu quả giáo dục cao.
- Không tốn nhiều tiền đầu tư đồ dùng dạy học, tận dụng được các tranh ảnh, đồ dùng có sẵn trong sách giáo khoa, trên thư viện của trường.

4.3. Hiệu quả về xã hội:

- Tạo được tâm lý hào hứng trong mỗi giờ học Lịch sử của học sinh.
- Tạo được niềm tin của phụ huynh học sinh với việc dạy học của nhà trường.
- Học sinh áp dụng được những kiến thức đã học vào thực tế cuộc sống hàng ngày của các em.
- Giúp học sinh và phụ huynh thêm yêu thích môn Lịch sử và thấy rằng Lịch sử rất gần gũi với đời sống thực tế.

5. Tính khả thi:

- Đề tài : “*Một số giải pháp giúp học sinh học tốt môn Lịch sử lớp 5*” có tính khả thi cao, dễ áp dụng trong thực tế dạy học ở nhà trường, vì tất cả các đồ dùng dạy học bây giờ đều có sẵn trong các phương tiện thông, gần gũi với các em.

- Đề tài đã được áp dụng trong năm học rất thành công. Qua quá trình nghiên cứu và thực tế áp dụng, tôi thấy đây là một biện pháp phù hợp với định hướng đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực học sinh tiểu học. Các biện pháp phù hợp với mọi đối tượng học sinh và có thể áp dụng để tạo hứng thú học lịch sử cho học sinh các khối lớp trong bậc tiểu học.

Bản thân tôi đánh giá những biện pháp không cần tốn quá nhiều chi phí đầu tư, việc thực hiện chủ yếu thông qua sự chủ động của giáo viên và học sinh nên tôi tin tưởng đạt được hiệu quả cao khi áp dụng ở các trường Tiểu học của địa phương.

6. Thời gian thực hiện đề tài:

- Đề tài được áp dụng trong năm học 2023-2024.

7. Kinh phí thực hiện đề tài:

- Đề tài được thực hiện không mất kinh phí vì toàn bộ đồ dùng dạy học đều có sẵn trong thực tế lớp học hoặc trong phòng thiết bị nhà trường.

III. KIẾN NGHỊ- ĐỀ XUẤT:

Sau quá trình thử nghiệm và áp dụng đề tài: ***“Một số giải pháp giúp học sinh học tốt môn Lịch sử lớp 5”*** vào dạy Lịch sử lớp 5 có hiệu quả, tôi mạnh dạn đưa ra một số ý kiến sau:

+ Đối với học sinh.

Các em cần tích cực học tập, xác định được tầm quan trọng của môn học này, phải thực hiện tốt bốn nhiệm vụ của học sinh, tích cực học tập và rèn luyện.

+ Đối với giáo viên.

Mỗi người giáo viên luôn phấn đấu, không ngừng học tập, nâng cao trình độ, chuyên môn nghiệp vụ, tìm tòi tích lũy kinh nghiệm từ đồng nghiệp, các tài liệu liên quan,...Khi dạy học nên lựa chọn phương pháp hình thức tổ chức phù hợp. Đặc biệt là phải tâm huyết với nghề, luôn đặt học sinh làm trung tâm, có trách nhiệm với việc học của học sinh và bài giảng của mình, luôn động viên gần gũi và giúp đỡ học sinh trong quá trình dạy học.

+ Đối với nhà trường:

- Nhà trường cần tạo điều kiện cơ sở vật chất tốt nhất, để giáo viên giảng dạy và học sinh học tập được tốt hơn.
- Nhà trường tạo điều kiện cho học sinh tham gia các sân chơi để tìm hiểu về kiến thức Lịch sử thế giới cũng như Lịch sử địa phương.
- Tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn, tổ chức cho giáo viên đi học tập kinh nghiệm ở trường bạn.
- Động viên khen thưởng kịp thời các GV có sáng tạo trong đổi mới PPDH để khích lệ họ có nhiều cống hiến hơn nữa trong dạy học.

Trên đây là một số kinh nghiệm của tôi trong quá trình giảng dạy và học tập đã rút ra được. Dù đã hết sức cố gắng, nhưng chắc chắn không thể tránh khỏi những hạn chế và thiếu sót, rất mong được sự nhận xét, góp ý, xây dựng của hội đồng giám khảo, để các biện pháp này mang lại hiệu quả cao hơn và được áp dụng rộng rãi hơn. Góp phần giáo dục học sinh trở thành con người vừa hồng vừa chuyên, đủ đức, đủ tài và phát triển toàn diện.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài sáng kiến kinh nghiệm này là những kinh nghiệm của bản thân qua thực tế giảng dạy, không sao chép của người khác. Nếu sai tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Xác nhận của cơ quan

Thái Hòa, ngày 29 tháng 4 năm 2024

Tác giả

Mai Thị Ngọc Linh

--